

Wykłady wtorkowe

2021 / 2

Wykłady wtorkowe w Niemieckim Instytucie Historycznym w Warszawie głównie adresowane do historyków, dostępne są dla wszystkich zainteresowanych. Kilka razy w roku zapraszani są (przeważnie) niemieckojęzyczni badacze, by prezentować swoje dokonania, koncepcje i projekty z zakresu nauk historycznych i pokrewnych. Dyskusje po wykładzie umożliwiają bezpośrednią interakcję z polskimi naukowcami, a także innymi słuchaczami. Wydarzenia odbywają się w sali konferencyjnej Niemieckiego Instytutu Historycznego i są tłumaczone symultanicznie.

Wykłady będą transmitowane na żywo przez platformę Zoom. Gości NIH w Warszawie, którzy będą uczestniczyć w wykładach wtorkowych w sali konferencyjnej w Pałacu Karnickich, uprzejmie prosimy o przedstawienie zaświadczenia o szczepieniach przeciwko COVID lub aktualny test antygenowy.

Kontakt

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie
Pałac Karnickich
Aleje Ujazdowskie 39
00-540 Warszawa
Telefon: (+48-22) 525 83 00
Faks: (+48-22) 525 83 37
E-mail: dhi@dhi.waw.pl

Zapraszamy na naszą stronę internetową:
www.dhi.waw.pl
www.facebook.com/DHIWarschau

Max Weber
Stiftung

Deutsche
Geisteswissenschaftliche
Institute im Ausland

Deutsches
Historisches Institut
Warschau

Niemiecki
Instytut Historyczny
w Warszawie

5 października 2021 | godz. 14:00

Prof. dr hab. Andreas Rutz (Drezno)

Przestrzeń a władza w Świętym Cesarstwie Rzymskim w średnio- wieczu i epoce wczesnonowożytnej

Kategoria „przestrzeni” zyskała w ostatnich latach nowe znaczenie dla nauk o kulturze. Także badania historyczne stały się beneficjentami spatio turn i skupiają się na konstrukcji przestrzeni w rozmaitych epokach. W publikacji *Die Beschreibung des Raums. Territoriale Grenzziehungen im Heiligen Römischen Reich* z 2018 roku Andreas Rutz stara się pokazać na nowo relacje między przestrzenią a władzą w kontekście tej aktualnej dyskusji metodycznej: jednoznacznie określone granice są jednym z istotnym elementów państwa. Od średniowiecza do końca XVIII wieku były one opisywane werbalnie, zaznaczane fizycznie i symbolicznie, a wreszcie również przedstawiane kartograficznie. W wykładzie zostaną dokładniej zaprezentowane i przeanalizowane procedury terytorialnego wytyczania granic oraz ich znaczenie dla powstawania przestrzeni politycznych w Świętym Cesarstwie Rzymskim. Szczególne znaczenie ma tu wykorzystywanie przez władzę map (przedstawiających granice), których zachowało się bardzo wiele i które pozwalają szczególnie obrazowo ukazać ten temat.

Andreas Rutz prowadzi od września 2019 roku Katedrę Regionalnej Historii Saksonii na Uniwersytecie Drezdeńskim, od 2020 roku jest również dyrektorem Instytutu Saksońskiej Historii i Etnologii. Po habilitacji w 2014 roku w Bonn obejmował profesury zastępcze w Münster, Bonn i Düsseldorfie i wykładał przez krótki czas w Tokio. Do jego głównych zainteresowań badawczych należy porównawcza historia krajów i miast oraz historia epoki wczesnonowożytnej. Jego obecny projekt, realizowany ze środków Niemieckiej Wspólnoty Badawczej, nosi tytuł „Partycypacja kobiet we władzy w epoce wczesnonowożytnej. Regencje w Świętym Cesarstwie Rzymskim w perspektywie zachodnioeuropejskiej”.

Deutsches
Historisches Institut
Warschau

Niemiecki
Instytut Historyczny
w Warszawie

9 listopada 2021 | godz. 14:00

Prof. dr hab. Christian Pentzold (Lipsk)

Pamięć w mediach cyfrowych: między retrospekcją a projekcją

Pamiętanie to proces komunikacyjny. Potrzebuje mediów do zapisywania, przekazywania dalej i uzmysławiania tego, co warte pamiętania. Opierając się na tym podstawowym założeniu, badacz omówi w pierwszej części koncepcję tworzącej odniesienia do przeszłości medialnej pracy pamięci. W drugiej części zajmie się mnemonicznym potencjałem cyfrowych, usieciowionych technologii medialnych, oferowanymi przez nie zastosowaniami i usługami oraz umożliwianymi w ten sposób formami pracy pamięci. W trzeciej części ekspert zaprezentuje dwie perspektywy postrzegania pamięci cyfrowej, skupiające się albo na funkcji archiwów kultury, albo na roli magazynu treści generowanych przez użytkowników. W czwartej części opowie na przykładzie pisanej zespołowo internetowej encyklopedii – Wikipedii, jak perspektywa patrzenia wpływa na potencjalnie konfliktogenne pisanie tekstów dotyczących kultury pamięci. Na zakończenie badacz przyjrzy się podwójnej orientacji czasowej medialnej pracy pamięci, która odbywa się nie tylko retrospektywnie, lecz poprzez patrzenie wstecz tworzy również przestrzeń możliwości dla przyszłych wydarzeń.

Christian Pentzold jest od 2020 roku profesorem medioznawstwa i komunikacji na Uniwersytecie w Lipsku i współdyrektorem Center for Digital Participation. Wcześniej był profesorem komunikacji i medioznawstwa na Uniwersytecie w Chemnitz, a w latach 2016–2019 młodszym profesorem komunikacji i medioznawstwa ze specjalnością społeczeństwo medialne w Centrum Badań nad Mediami, Komunikacją i Informacją Uniwersytetu Bremeńskiego. Podczas pracy nad doktoratem i w okresie późniejszym Christian Pentzold odbywał pobyty naukowe w Oxford Internet Institute, University of Oxford, w Berkman Klein Center for Internet & Society, Harvard Law School, w Instytucie Internetu i Społeczeństwa im. Alexandra von Humboldta w Berlinie oraz w Department of Culture, Media & Creative Industries w londyńskim King's College. W roku akademickim 2021/2022 przebywa jako Lady Davis Fellow na Hebrew University w Jerozolimie.

7 grudnia 2021 | godz. 14:00

Prof. dr hab. Martin Kohlrausch (Leuven)

Agenci modernizmu? Nowocześni architekci w epoce skrajności. Polska 1910–1950

Z odrodzeniem państwa polskiego w 1918 roku wiązały się fundamentalne wyzwania – rozbudowa stolicy, gospodarczo-infrastrukturalne łączenie obszarów byłych zaborów w jedną całość, budowa nowoczesnego – na miarę czasu – systemu usług użyteczności publicznej. We wszystkich tych dziedzinach architektom, zwłaszcza tym należącym do „nowoczesnego” nurtu, udawało się aspirować do jednej z czołowych ról. W wykładzie pojawi się pytanie, jaką rolę odgrywali nowocześni architekci w Polsce w pierwszej połowie XX wieku. Nie bez znaczenia będzie zagadnienie ich zakotwiczenia w międzynarodowych organizacjach oraz komunikowania architektury. Przede wszystkim jednak wykład spróbuje odpowiedzieć na pytanie, jak architekci postępowali w przełomowych momentach „epoki skrajności”.

Martin Kohlrausch jest profesorem historii politycznej Europy na Uniwersytecie Katolickim w Leuven. Jego badania są poświęcone dziejom monarchii, relacji między polityką a środkami masowego przekazu oraz historii ekspertów, a zwłaszcza architektów w XIX i XX wieku. W 2019 roku ukazało się jego studium *Brokers of Modernity. East Central Europe and the Rise of Modernist Architects, 1910–1950* (Leuven University Press). Martin Kohlrausch doktoryzował się w Europejskim Instytucie Uniwersyteckim we Florencji. Następnie był asystentem na Uniwersytecie Technicznym w Berlinie, pracownikiem naukowym NIH w Warszawie, Dilthey Fellow na Uniwersytecie w Bochum oraz fellow w NIAS w Holandii, w Centrum Historii Najnowszej na Uniwersytecie w Luksemburgu oraz w Instytucie Historii Europejskiej w Moguncji.

1 lutego 2022 | godz. 14:00

Prof. dr hab. Philipp Ther (Wiedeń)

Muzyka jako instrument władzy. Haydn, Mozart, Beethoven a resocjalizacja habsburskiej arystokracji

Wykład pokazuje na przykładzie „wielkiej trójki”, jak u schyłku XVIII wieku zawodowi kompozytorzy uwalniali się z gorszego arystokratycznego patronatu. Pionierem tego procesu emancypacji społecznej i artystycznej był Joseph Haydn, który jest głównym bohaterem wykładu. Podczas pobytu na dworze księcia Esterhazy'ego udało mu się zmniejszyć liczbę obowiązków służbowych, a międzynarodowa sława pomogła mu uzyskać w 1790 roku status niezależnego kompozytora. Buntowniczy Mozart postępował mniej racjonalnie i także dlatego stał w cieniu swojego przyjaciela i protektora. Jego kariera jest przykładem szybkiej społecznej i artystycznej transformacji jego epoki i podsycala rywalizację między Wiedniem a Pragą jako muzycznymi metropoliami. Chęć zatrzymania w Wiedniu Haydna jako gwiazdy światowego formatu zmienił praktyki sponsorskie arystokracji cesarstwa habsburskiego. Arystokraci po raz pierwszy jako grupa połączyli się, aby finansować poszczególne dzieła i instytucje muzyczne oraz poszczególnych kompozytorów. Skorzystał na tym także Beethoven, który świadomie odgrywał rolę niezależnego artysty. Aby zrozumieć tę społeczną i muzyczną transformację w latach 1780–1815, ważne jest, by postrzegać Haydna, Mozarta i Beethovena nie jako przedstawicieli „klasyki wiedeńskiej”, lecz jako kompozytorów współczesnych, a czasami awangardowych. Wykładowi będą towarzyszyć przykłady muzyczne.

Philipp Ther jest profesorem historii Europy Środkowo-Wschodniej na Uniwersytecie Wiedeńskim i kieruje tam Research Center for the History of Transformations. Specjalizuje się w historii społecznej i gospodarczej oraz dziejach migracji, a oprócz tego zajmuje się historią muzyki w XIX i XX wieku. Za przetłumaczoną na wiele języków publikację *Die neue Ordnung auf dem alten Kontinent. Eine Geschichte des neoliberalen Europa* został wyróżniony nagrodą za książkę niebeletrystyczną na Targach Książki w Lipsku.